

Міністерство культури України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет “Образотворче мистецтво”
Кафедра графіки

ЗВІТ

Про результати педагогічної практики

Виконала магістрантка

I курсу другого рівня вищої освіти

Спеціальності 023 “Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація”

спеціалізація “Графіка”

стаціонарної форми навчання

Гончарова Н.М.

Керівник практики

Доцент Іващенко О.В.

Індивідуальний план роботи

№	Основні напрями роботи	Каендарний термін проедення	Відмітка про виконання
1	Знайомство з організацією навчального процесу освітнього закладу (6 год)	3 березня	виконане
2	Вивчення робочипрограм та методичної літератури фаових дисциплін(12 год)	4, 5 березня	виконане
3	Відвідування практичних занять, що проводяться викладачами кафедри зі студентами (12год)	6, 9 березня	виконане
4	Розробка плану проведення занять та написання конспекту лекції (24 год)	10, 11, 12, 13 березня	виконане
5	Проведення пробних занять з обраної дисципліни фундаментального або фахового спрямування (24 год)	16, 17, 18, 19 березня	виконане
6	Оформлення звіту та звітної документації (12 год)	20, 21 березня	виконане
7	Складання звіту	21 березня	виконане

РОБОЧИЙ ПЛАН ЗАНЯТТЯ

З дисципліни “Композиція” 3 курс 6 семестр

Тема практичного завдання “Роль пластичного мотиву у втіленні задуму”

(30 годин)

Вид заняття	Кількість годин	Етапи виконання	Методичні вимоги
лекція	2 год.	Тема: “Роль пластичного мотиву у втіленні задуму”	Визначити поняття пластики у живописі. Визначити поняття творчого задуму у композиції та роль пластичного мотиву. Ознайомитись з прикладами пластичного мотиву.
Практичне заняття	4 год.	Композиційні начерки з натури	Виконання лінійних та тональних начерків з натури у невеликому форматі. Виявлення руху, динаміки форми, смислових та пластичних мотивів.
Практичне заняття	4 год.	Композиційні начерки з натури та по пам'яті.	Продовження виконання попереднього завдання, з додаванням ескізів груп людей у середовищі, виявленням типажу, рухів та виразних жестів.
Практичне заняття	8 год.	Композиційний пошук задуму на форматі	Перенесення задуму на формат. Додатковий пошук композиції у форматі. Допрацювання пластичних форм та мотивів. Тональне рішення. Кольорове рішення на невеликому форматі.
Практичне заняття	12 год.	Робота на форматі(70 см по більшій стороні)	Створення роботи у техніці олійного живопису, з урахуванням пластичного мотиву обраної композиції. Завершення роботи.

Міністерство культури України
Департамент культури і туризму
Харківської області державної адміністрації

ОКЗ “ХАРКІВСЬКЕ ХУДОЖНЕ УЧИЛИЩЕ”

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ
з дисципліни “Композиція”
на тему “Роль пластичного мотиву у втіленні задуму”
для учнів 3 курсу
спеціальності Образотворче мистецтво

Харків 2020

Зміст

1.Поняття пластики у живописі.....	3
2.Поняття творчого задуму у композиції.....	4
3.Роль пластичного мотиву.....	6

1. Поняття пластики у живописі.

Пластика - це мистецтво передачі почуття через рух. Незалежно від того, що перед нами: живопис, скульптура або танець, пластика сприймається через пам'ять тіла. Традиційно, пластичні форми ті, які приємно було б відчуті руками, погладити їх, якби вони були матеріальні. Хоча, краса пластики - таке ж складне питання, як і краса взагалі. Адже пластика може бути і колкою, як розбитий айсберг, і ламкою, як фігури з борошна, і навіть невловимою, як сигаретний дим. Пластика дуже близька до фактури, але там де фактура бере відчуттям матеріалу, його смаком і запахом, там пластика втілює відчуття від пози і руху, як ваза втілює руху рук гончара. Якщо в танці пластика виражена явно, то в живописі - через динаміку, і в той же час, пластика говорить динаміці як їй прокласти свої маршрути.

У борців є поняття правильного руху. Його неможливо описати, скільки б слів ми на це не витратили, правильність руху залишається в самому русі, а не в словах. Щоб навчитися правильному руху, потрібно довго його повторювати, концентруючись на процесі. У якийсь момент починають приходити маленькі осяяння про те яким рух має бути насправді. Ці осяяння можна описати словами, але головною їхньою суттю все одно залишається чисте розуміння без домішки логіки.

Пластика, мабуть, найбільшою мірою є, тим аспектом живопису, який не спадає з талантом, а напрацьовується незліченними повтореннями. Навіть приклад геніальної малювальниці Наді Рушевої, яка померла в шістнадцять років, підтверджує це. Так, її роботи є, по суті, пластичними замальовками, але, незважаючи на юний вік, досягла вона цього незліченними вправами, створенням багатьох тисяч малюнків і начерків. Художник, концентруючись на пластиці, зазвичай проходить кілька етапів: етап сильних ліній, етап пластичних обсягів, текучу пластику і далі самодостатня пластика йде на другий план і обертається сильним і достовірно переданим об'ємом або простором, закони якого вже не очевидні.

Пластика живопису не переносить паралельних рухів, якщо це не вертикальні лінії, уникає торкань краю картини, прискіпливо ставиться до горизонтальних ліній і кіл. Пластика дуже рідко прощає незнання анатомії або навіть невеликі похибки можуть зруйнувати картину.

Навіщо ж потрібні незліченні повторення з концентрацією на них? Здавалося б, повторюючи спочатку чуже, а потім своє, як вдале, так і випадкове, ми створюємо нескінченний симулякр, який втрачає якою б то не було первісний зміст, подібно двадцятій копії кальки. Повторення закріплюють саме ті частини

руху, які містять концентрацію, а випадкове, несвідоме і зайве залишається на рівні шуму.

2. Поняття творчого задуму у композиції.

Творчий задум – це керівна думка митця, вкладена ним у твір. Це думка, обґрунтована життєвим досвідом і світоглядом художника, виражає його відношення до дійсності.

Кожний задум може бути розкритий в різних формах, різними засобами художнього вираження. Це залежить від того, що головним чином хоче виразити в своєму творі автор, на яку сторону свого твору він прагне звернути увагу глядача, щоб повніше розкрити головну ідею.

Образи, які використовує і створює людина, не обмежуються відтворенням безпосередньо сприйнятого. Перед людиною в образах може постати і те, що вона безпосередньо не сприймала, і те, чого взагалі не було, і навіть те, чого бути не може. Це означає тільки те, що не всякий процес, що протікає в образах, може бути зрозумілий, як процес відтворення, бо люди не тільки пізнають і споглядають світ, вони його змінюють і перетворюють. Але для того, щоб перетворювати дійсність на практиці, потрібно вміти робити це і в думках. Саме ці потреби і задовольняють уяву.

Створюючи композицію, необхідно визначити, що буде головним в картині і як виділити це головне, тобто, сюжетно-композиційний центр, який часто також називають "смісловим центром" або "зоровим центром" картини. Звичайно, в сюжеті не все однаково важливо, і другорядні частини підкоряються головному. Центр композиції включає сюжетну зав'язку, основну дію і головних дійових осіб. Композиційний центр повинен, в першу чергу, привертати увагу. Центр виділяється освітленістю, кольором, укрупненням зображення, контрастами і іншими засобами.

Не тільки у творах живопису, але й у графіці, скульптурі, декоративному мистецтві, архітектурі виділяють композиційний центр. Наприклад, майстри Відродження вважали за краще, щоб композиційний центр співпадав з центром полотна. Розміщуючи головних героїв таким чином, художники хотіли підкреслити їх важливу роль, значущість для сюжету.

Розмір композиційного центра картини не повинен бути великим відносно формату картини, щоб не виступати з нього. Композиційний центр малого розміру поглинається в просторі великого формату. Тому хороша композиція повинна бути побудована так, щоб розмір картини, головних і другорядних образів відповідав тільки даному формату художнього твору і не потребував зміни його при сприйманні глядачем картини.

Цілісність композиції картини не повинна порушуватися кількома рівнозначними композиційними центрами, якщо вони не виправдовують ідею твору. Цього потребує і специфіка здорового сприймання. Вона "полягає в тому, що органи зору в навколишній дійсності виділяють головне, те, на що ми звернули увагу. Це головне перебуває в центрі поля зору, сприймається воно чітко і з деталями. Інші предмети поля зору, що перебувають не в зоровому центрі, сприймаються узагальнено, без деталей" .

Головне в картині можна виділити кольором, тоном і виразністю форми. Другорядні образи зображують більш узагальнено, менш чітко, щоб вони не привертали до себе багато уваги, лише доповнювали і допомагали розкривати ідейний зміст картини.

Художники придумали безліч варіантів композиційної побудови картини, коли центр композиції зміщується в будь-яку сторону від геометричного центру полотна, якщо цього вимагає сюжет твору. Цей прийом добре використовувати для передачі руху, динаміки подій, швидкого розгортання сюжету.

3.Роль пластичного мотиву.

Рух будь-яких форм в просторі, зазначеному як середовище, має володіти стійкістю, рівноваги до середовища в цілому . І рівновагу будь-якої форми (об'єкта) визначається сукупністю доданих до неї сил (абсолютно, як у фізиці, хіба що в перекладенні на образне сприйняття). У статичній формі (живопису і дизайні) РІВНОВАГУ визначається сукупністю РУХІВ, що становлять спосіб. В такому рівновазі беруть участь не тільки композиційно-мовні форми живопису або графіки, але і опосередковані (напрямок мазка, його пастозність, фактура полотна, графічна лінія, пляма - все це, по суті, і є матеріальним проявом форми). Рух через ритм форм або контраст форм - це теж рух, і далеко не второзначное. Асоціативний прийом передачі руху працює на образному і смислового рівнях сприйняття. Ми маємо на увазі, що літак летить, хоча на фото він нерухомий, як і навколишнє його середовище. Більш того, ми успішно уявляємо, в який бік він "нерухомий", виходячи з минулого досвіду свого сприйняття і властивостей форми об'єкта. Послідовність імпульсів інформації в русі прийнято називати ритм. А стійкість (Рівновага) такого руху - пластичний мотив. Бо таким прийомом послідовно, крок за кроком розкриваються пласти(шари) інформації. Як приклад - Брейгель - Старший. Сюжет картини простий до неймовірності, звичайне сільське свято, але композиційний зміст, суть організації пластичного середовища знову ж можуть привести нас до розуміння єдності світу в усіх його проявах. Основа композиції - принцип "руху в нерухомому". Пластичний мотив простий - є просторова середу якогось

сільського будинку з усіма властивими їй атрибутами, в ній існує стіл - теж стабільне "нерухоме" стан, а весь інший сюжет наповнений ритмом руху (або рухом через ритм), ритмом "плинності" . У композиції такого типу (а переважна кількість арт-композицій саме такого типу) поняття "час" змінюється на поняття "фаза розвитку процесу". Є початок, кульмінація, буде кінцівка ,текуча частина буде видозмінюватися, а конструктивна залишиться непорушною до кінця свята, а можливо - і далі. І загальний рух "текучої" частини композиції нагадує якесь озеро з берегами зі стін, острівцем столу, впадає струмочком плинності зліва в двері, травою ворущіння вершинками-головами "застільників" в загальному, з усіма ознаками життя саме озера, а не мурашника або густого лісу. Ось такий стан спільною композицією середовища (в даному випадку "озеро") і є пластичний мотив. І суть його не в асоціативності з іншими формами життя, а в сукупності власних рухів з їх розумної логікою і природною природністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теоретическая живопись. Пластика <https://suavik.livejournal.com/36540.html>
2. Композиція у творах образотворчого мистецтва. Шорохов Е. В. Методика преподавания композиции на уроках изобразительного искусства в школе. – М.: Просвещение, 1974. – 235 с.
3. Творчий задум як привід до творчості. Творча уява і творча фантазія. Огляд української літературної класики XIX - XX століть та її світове значення. <https://studfile.net/preview/8119209/page:2/>
4. Пластический мотив. http://www.i2r.ru/static/469/out_22042.shtml Виктор Вязьминов Mr.DeSign

ЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Пітер Брейгель Старший «Крестьянская свадьба». Около 1567
2. Надя Рушева «Н.Н. Пушкіна з дітьми» З циклу «Пушкініана» Перо 1966
3. Надя Рушева «Н. Гончарова на першому балу»
4. Падіння Ікара . Пітер Брейгель Старший ок.1558 олійний живопис
5. Полювання на левів. Пітер Пауль Рубенс, 1621. олійний живопис

